

અહિયાખાઈ ગાયનો

ફુંકસાર

1924 23-41924

શ્રી

શ્રીમાન બરવાની નરેશ મહારાજા શ્રી સર રણજીતસીંહજી
સાહેબ બહાદુર મહારાજાશ્રીત કે. સી. આઈ. ઈ.

શ્રી આર્યોદય નાટક સમાજ

અહિયાખાઈ

નાટકનાં ગાયનો અને ફુંકસાર.

No. 143. છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

બચુભાઈ શીવપ્રસાદ.

માલેક શ્રી આર્યોદય નાટક સમાજ.

આનંદભુવન થીયેટર-અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ખીજી. — પ્રત રૂ. ૦૦૦

વિક્રમાઈ ૧૯૮૦

સને ૧૯૨૪

મૂલ્ય ૪ આના.

૧૨૩૫૮

46

ગુજરાત વિધાપીઠ
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંમત
૧૯૩૬૮

અને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા એક્ટ મુજબ રજીસ્ટર કરાવી છે અને તેના પ્રસિદ્ધ કર્તાએ સર્વ હક પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે માટે પ્રસિદ્ધ કર્તાની બેખીત પરવાનગી શીવાય કોઈએ છપાવવું છાપવું, વેચવું વેચાવવું કે બજાવવું નહીં.

અમદાવાદ.

શ્રી મણેશ પ્રી. પ્રેસમાં ત્રીવેદી હથિરલાલ નાણકલાએ છાપ્યાં.

ડૉ. પાંચકુવા રોડ, ચાર રસ્તા

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૩૬૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રૂઢીચળાવ.

વિષય ૪-૨૪

પુરૂષ પાત્રો.

ખંડેરાવ—ઈન્દોરના રાજા અહલ્યાબાઈના પતી.

આનંદરાવ—સ્વામી ભક્ત વીર થોદ્દો રાજ્યનો સેનાપતિ.

ગંગાધર—વયો વૃદ્ધ બ્રાહ્મણ પ્રધાન.

માલેરાવ—ખંડેરાવનો અવિચારી અને ઉદ્ધત કુમાર.

ભીમો—માલેરાવનો ખુશામતખોર હજુરીયો.

મહેન્દ્રસ્વામી—એક બ્રહ્મનીય સાધુ.

જીવાભાઈ દેસાઈ—એક અભણ અને ભોજો પટેલ.

ચિત્રકાર—અહલ્યાબાઈના આશ્રયે રહેલો વિદેશી ચીતારો.

સુખો— ખંભોર દુર્ગનો કીલેદાર.

અ ઉપરાંત જ્વેલર, પુરોહીત, પ્રતીનીધી, સૈનિકો, બળવાખોરો, દરબારીયો, પ્રતિદાર વિગેરે.

સ્ત્રી પાત્રો.

અહલ્યાબાઈ—ખંડેરાવની પત્ની માલેરાવની માતા કાર્ક કુસળ

પરોપકારી અને સદ્ગુણ પરાયણ સતી.

તારા— માલેરાવની અર્ધાંગના.

કપુરી— જીલાઈ પટેલની ઉછંખણ પત્ની.

કેતકી— ભોળી સ્ત્રીઓને અવગે માર્ગે દોરનારી અપ્રજ્ઞ

ખવાસણુ ભીમાની પત્ની.

ઉપરાંત સખીયો, દાસીયો, પનીયારીયો ઇત્યાદી.

અહલ્યાબાઈ નાટકનો ટુંકસાર.

અંક ૧ લો.

પ્રારંભ પ્રાર્થના અને વસ્તુ સુચન.

પ્રવેશ ૧ લો—સખીઓ. અને તારાનો હાસ્ય વીનોદ, બાદ ખંડેરાવ તથા અહલ્યાબાઈનો વાણી વીનોદ ત્યાં આનંદરાવનું આગમન યુદ્ધના સમાચાર, યુદ્ધની તૈયારી, અને પછીથી ખંડેરાવને અહલ્યાબાઈ તરફથી પ્રેમ ભરી વીદાયગીરી.

પ્રવેશ ૨ જો—કપુરીના માઆપ તરફથી કપુરી માટે પત્ની બાળવા આવેલા સ્વાર્થી પુરોહીતને દેશાઈ પટેલ રસ્તામાં મઢી બાય છે અને પોતાને પદસા મલવાથી લોકો માંકડુ વલગાડવા જેવું દેસાઈ અને કપુરીનું સગપણ કરે છે તેથી દેસાઈનો આનંદ.

પ્રવેશ ૩ જો—ખંભેર દુર્ગના સુબેદાર અને ખંડેરાવનું યુદ્ધ માં ખંડેરાવનો સંહાર થયા પછી આનંદરાવના હાથે સુબેદારનો સંહાર.

પ્રવેશ ૪ થો—ખુસામતબેર ખવાસ લાંબો તથા તેની પત્ની અને દેસાઈની નવોદા, પત્નીને ફસાવવાનો નિશ્ચય કરે છે ત્યાં દેસાઈ પ્રવેશ કરે છે, બન્નેનો પ્રતીજ્ઞાપ. પટેલની મુખર્તા તે જોઈ કપુરીનું નીરાશ થવું, પત્ની પત્ની વચ્ચે કલહનો પ્રારંભ ત્યાં કેતકીનું આવવું

અને પટેલને શીખામણુ આપી વીદાય કરવા અને પછીથી કપુરીને ભોળવી માલેરાવને મલવા માટે પનઘટપર લઇ જવી.

પ્રવેશ ૫ મો—પોતાને થતા સુકન માટે અહલ્યા ચીનતાતુન થઇ રહી ત્યાં કોઠના રોગથી પીડાતો ચીત્રકાર પ્રવેશ કરે છે. અહલ્યાખાઇ તેનાપર દયા લાવી સતીત્વના પ્રભાવથી તેના કોઠ દુર કરેછે અને રાજમાં આશ્રય આપે છે ત્યાં આનંદરાવ ખડેરાવના મૃત્યુના સમાચાર લાવે છે જેથી અહલ્યાનું કલપાંત, સતી થવા નિશ્ચય ત્યાં મહેન્દ્ર સ્વામીનું પ્રગટ થયું અને અહલ્યાને તેના પતીના અંતીમ ઉદ્દગાર સ્મરણ કરાવી સતી થતા અટકાવવી.

પ્રવેશ ૬ ઠો—કપુરી અને કેતકી કેટલીક પનીયારીઓ સાથે બીનોદ કરતી ઉદ્યાનમાં થઇને જળાશયપર જાય છે ત્યાં માલેરાવ અને ભીમો પ્રવેશ કરે છે. ભીમો સુક્તિથી આહુઅવળુ સમગ્નવી પનીયારીઓ આવતા કપુરી સાથે મેલાપ કરાવી છટકી જાય છે પછીથી માલેરાવ અને કપુરીનો પ્રેમાલાપ ત્યાં કપુરીની ચાલ ચલકત માટે સંકાસીલ થએલા પટેલનું આવવું કપુરીને માલેરાવ સાથે જોઇ ઉશ્કેરાઇ જવું અને કપુરીને ધમકાવી માલેરાવ સાથે ઝગડો કરવો આખર રંગમાં ભંગ થવાથી માલેરાવ પટેલને મારમારે છે ત્યાં પ્રધાન ગંગાધરને આવતો જોઈ માલેરાવ નાસી જાય છે. ગંગાધર પટેલની હકીકત સાંભળી પટેલને ફરીયાદ કરવા પુને જવાનું કહી વીદાય થાય છે જેથી પટેલ પોતાને દાદ ન મલવાથી કપુરીને મારવા માટે છે ત્યાં હાસ્ય ચેષ્ટાઓ છુપાઇને જોતો ચીત્રકાર આવે છે સમજાવતી આપી વીદાય કરે છે. પાછળથી કળેશ અને કુધારા સંબંધી ઉદ્દગાર.

પ્રવેશ ૭ મો—રાત્ર્યમાં બળવો જગાડનારને તથા તેના જાવરા હોકરાંને છુરે મલોતે મારી નાખવા તૈયાર થાય છે ત્યાં આનંદ રાવ આવી અટકાવે છે. માલેરાવ ન માનતા આનંદરાવને સંહારવા જનુ ત્યાં મહેન્દ્ર સ્વામી પ્રગટ થાય છે અને પાપો જીવની દુર્ગ લીનું દર્શન.

ટૅબ્લે.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ જો—માલેરાવનો રાજ્યાભિષેક ત્યાં ગંગાધર આવી હિપહાર અર્પણ કરે છે ત્યાં માલેરાવ તેનું અપમાન કરે છે. પરસ્પર વીતંડાવાદ આનંદરાવે માલેરાવને અટકાવેા જ્યેથી માલેરાવનો ક્રોધ, પરસ્પર તલવારો ખેંચાય છે ત્યાં અહલ્યાનું આવવું માલેરાવને અટકાવેા.

પ્રવેશ ૨ જો—પતીથી કંટાળેલી કપુરી તથા કેતકીનું આવવું માલેરાવને મલવા મ્યાનો મોકલાવવાનું નક્કી કરવું ત્યાં દેસાઈનું આવવું સંકેત સાંભળવો સંકેત કરી કેતકીનું જવું કપુરીને ધરમાં પુરી તેને મ્યાનામાં બેસી પટેલનું જવું.

પ્રવેશ ૩ જો—ગંગાધરનું રાજ્યસભામાં થયેલું અપમાન જુલાવી દેવા અહલ્યાનું સાન્તવન આપી વિદાય થવું.

પ્રવેશ ૪ જો—બી વેશમાં પટેલ ત્યાં માલેરાવનું આવવું, કામાંધ પટેલને ઓળખી શકતો નથી, થોડીવાર રકજક, પટેલનું બહાર પડવું, પટેલને માર, ત્યાં ચીતકાર તથા અહલ્યાનો આવવા અવાજ સાંભળી માલેરાવનું નાસી જવું, પટેલની સર્વ લકીકતથી અહલ્યાને વાકેફ કરવા પટેલને શાંતી આપી વીદાયમીરી માલેરાવને જોલાવી સખ્ત ઠપકો, માલેરાવે પ્રગ્નપર જુલ્મ ન કરવા પ્રતિજ્ઞા.

પ્રવેશ ૫ મો—ભીમાને માર પડ્યો ત્યાં કેતકીનું આવવું
આરોપ ચીત્રકારપર ઢોળા પાડી છટકી જવું.

પ્રવેશ ૬ ઠો—તારાનો સખીઓ સાથે વીનોદ પુરો ચતાં નીશામાં
ચક્રુર માલેરાવનું આવવું. તારા તેનો નીસો ઉતારી દાર ન પીવાની
પ્રતિજ્ઞા લેવડાવી વીદાય થવું. માલેરાવ નીદ્રાવશ ત્યાં ચીત્રકારનું આ-
વવું ભીમો ખવાસ મહારાજને મલવા શોધતો શોધતો પ્રવેશે છે,
માલેરાવને જગાડી ચીત્રકાર ખુન કરાવે છે.

પ્રવેશ ૭ મો—દેસાઈ કેતકીનું આવવું પરસ્પર હાસ્યવીનોદ
ફુપુરી આવવાથી કેતકીનું જવું ગભરાયેલા ભીમાનું આવવું આશ્રયની
આગણી પટેલે આશ્રય આપ્યો આનંદરાવ પ્રવેસી ભીમાને લઈ જવો
બોદ પટેલનું પુત્ર તરફ વીદાય થવું.

પ્રવેશ ૮ મો—માલેરાવને નીદ્રાસન મુકી તારાનું જવું તલાવના
પાણીમાં ચીત્રકારનો પ્રેતાત્મ દેખી તેને મારવા માલેરાવનું કુદી પડવું
ભારાનું આવવું પતીને બચાવવા મદદનો પોકાર અહલ્યા તથા આનં-
દરાવનું આવવું માલેરાવનો બચાવ.

ટીકો.

અંક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧ જો—માલેરાવ તથા ગંગાધરનું યુદ્ધ માલેરાવનો સંહાર બાદ આનંદરાવના હાથે ગંગાધરને કેદ પકડવા.

પ્રવેશ ૨ જો—ભુખે પીડાતી કેતકી કકુડી પાસે ખાવા માગે છે. કકુડીનું પછસા લેવા ધરમાં જવું જોઈ તોડી ભાગેલા બીમાનું આ કપુરીનો નાશ કરવા તૈયારી, પટેલનું તથા સીપાઈઓનું આવવું કપુરીનો બચાવ બીમાને તથા કેતકીને લઈ સીપાઈઓના મથા બાદ દેશાઈ તથા કપુરીનો હાસ્ય વીનોદ.

પ્રવેશ ૩ જો—રાજ દરબાર કેદ પકડાએલા ગંગાધરને માફી આપવી બાદ બીમાને તથા કેતકીને લઈ દેશાઈનું આવવું બીમાને શીક્ષા કેતકીને માફી બાદ દત્તક પુત્રને રાજ્યાભીષેક.

શાંતિ !

શાંતિ !!

શાંતિ !!!

અહલ્યાબાઈ નાટકનાં ગાયનો.

મંગળાચરણ.

પૂર્ણ બ્રહ્મ પ્રણવરૂપ પૂર્ણ ધામ પૂર્ણ કામ
વિશ્વ ભીન્ન વિશ્વ વ્યાસ વિશ્વ વિરામ પુનીત નામ
પિત વચ્ચે મેઘશ્યામ જયલલામ છે પ્રણામ.
મકર કુંડલ કંઠ કૌસ્તુભ વૈજયંતી શોભતી
શ્રી ઉરવશી શોભાવતી
સૌમ્ય કાંતી મોક્ષ દાત્રી દિવ્ય શાંતી દાયીની
કૈવલ્ય પંથ દર્શાવતી.

નટી—

૧

છે જન્મભુમી જયકારીરે જય ભારતી માત અમારી
ગૌરવ કરીએ નરનારીરે ભારતી માત અમારી
હરીશ્ચંદ્રને ધર્મ રઘુવીર ભાર્ગવ સમ ભયહારી
સતી સીતા તારા સાનીત્રી સતીઓ અથ હરનારીરે—
ક્યાં તે અનુપમ રતન હમારાં ક્યાં સતીઓ સન્નારી
ક્યાં તે પ્રાચીન ગૌરવ સઘળું ક્યાં આ દશા બીચારીરે—
ઘાય ઘરોઘર આર્થ ભગીનીયો ધર્મનીતી ધરનારી
દેશભક્ત સહુ થાઓ બંધુઓ એ અભીલાશ અમારીરે
ભારતી માત અમારી

તારા—

૨

દવા કોઇ દીલની લાવો વીરહાનળ યુગલે
 કોઇ મારો કંથ રીઝાવો બની છું બાવરી બાળા.
 આંખલડી રહે છે રોતી વાલમની વાટ જોતી
 પ્રીતમ તમ વિણ સઘળા લાગે સુખ-લોગ લાળા
 ચોવન દીનરેન સતાવે અંતર રમર ધુન જગાવે
 આઠે પહોરે અકળાવે ધારી મનહર માળા.—

તારા-સખીઓ—

૩

બાણે ના કાંઈ લોળી બાળારે વળગ્યો છે કયાંથી
 વ્યાધી વીરહ દુઃખકારી

ચપળા છોડી દે બધા ચાળારે—

સખી હતી તું મદમાતી જણાયે સુકાતી બતી
 કાંતી કરમાતી સખી તારીરે બોલી દે પહેની
 કયાં થકી લાગી આ બીમારી—

બાણે

ધડક ધડક છાતી શાને અધીરી થાતી

પીયુને મનાવી લે ધુતારીરે પ્રજગાવે શાને

કામ ધુણીમાં કાય તારી—

બાણે

તારા—વ્યાધી વધારો શાને બળતીને બાળો શાને

છોડો છોડો ને હું તો હારીરે.

સખીઓ—પ્રીતમજી પાસે-બા અબીમાન વિસારી

જાહ્નિકા—

૪

જાઓ જાઓ પીયુ
જય પામે મુગટ મણી રણમાં.—
બહાલા બહેલા વળજે વતનમાં
અરી સંહારીને જયશ્રી વરીને—
શોભાવો શ્યામ સદનમાં.
તનધન જીવન સ્વામી સમર્પણ
સર્વ સ્વદેશ ચરણમાં—

જીભાઈ—

૫

જાઓ આ વાંદા કેરો ઘરવા લગવાનીઆ
વાંદાનો વિશ્વાસ કરી કોઈ આવે ન ઘર ઉતરવા
આંગળી ચીંધી આજ મુકે કહી જઈએ અહુરા ફરવા—જા.
હાથે રાંધવાં હાથે ચીંધવાં હાથે કામે કરવાં
પૈસા હેતાં વિશ્વાસ કરી કોઈ આવે ના પાણી જરવા
કમાઈ કીધી પણ ન બેઝ ઘરમાં હોય સંઘરવા
(તિ) કીડીયો સંઘરે લોરંગ લોગવે દહાડા પુરા કરવા—જા.

ગીતકું—

૬

મારે આંગણ રાયરે એળચીનો છોડરે
લળીને આવે જાંબડી
મારે આંગણ ગલાલીયા થઈ આવોરે

શ્રી રાધાવર ઉગ્યારે સુરજ ઝળકતા—
મારે આંગણુ જમાઈ વહેલા આવોરે
રૂઠા લલાઈ રાજ શોભેરે મંડપ મલપતો

કેતકી—

૭

હું નખરાળી નાળુક નાર મારો દાસીનો અવતાર
દાસીનો અવતાર તોપણ ઝળકે જોખન પહાર
મને થાય મનમાં તો એમજ થાઉં રાજની રાણી
પણ પીટયું આ કુટેલ કીસ્મત ભરૂં પારકાં પાણી—

કપુરી—

૮

છેલ નવેલી નાર દેહ ઉપવનની પહાર
રસીક લોચનીયાં કટાર કરૂં રદય આરપાર—
આગસે અંગ મરોડી બ્રહ્મી તીર છોડી
લટકથી હું લટુ બનાવું વશ કરૂં વરનાર—
પીયુષ પાસ આવે રતી રસમાં રેલાવે
લંક લચકથી છક કરી જોઉં ઝુકી પળવાર

કપુરી—

૯

મને એવો પરણ્યો ભાવે બોલ્યું સાંખે લાઠ લડાવે
નોકર થઈને નમતો આવે લાગે પાય પાય પામ
મને ગમતાં વજ્ર અપાવે હીરા મોતીડાં મંગાવે

પ્રેમે પ્રીતી રસ પીવડાવે ચીતડું ચાય ચાય ચાય.
 મીઠી બંસરી હુએ મણીધર મધુર નાદ પર ડાલે
 નયન ઇશારે થનથન નાચે ખમા ખમા કહી બોલે

નમતો જાય જાય જાય

ભલે મેઘ એ હોય શ્યામ હું વીજળી થોડી થોડી
 કામલુગારો કૃષ્ણ ગણીને બનુ રાધીકા જોડી

જુગતી થાય થાય થાય

ધોળે દીવસે રાત કહું તો હાજી હાજી કરતો
 બની દીવાનો રૂપ રંગમાં પાછળ પાછળ ફરતો
 હવે હોવે ધણી તો તેવો જોઈએ

અહલ્યામાઈ—

૧૦

હુનીયા અજબ રંગત બરી
 જળ વાદળ સમ પળ પળ પલટે રંગત સ્થીર ન જરી
 એ વિષવેલી દુઃખ ભરેલી વિષમ વિષમ રસ ધરી
 એક વિપત્તી જ્યાં વીચરી ત્યાં અનેક આવે ફરી
 જોઈ વિપત્તી મનની જાતી સમતા સઘળી સરી
 જગ અટવીમાં સહુ જન ખાતા ખત્તા ખંતજ કરી
 તોપણ તૃષ્ણા આશા ત્યાગી ભજે ન ભાવથી હરી

અહલ્યામાઈ—

૧૧

હુનીયાં તણા દીવાના દીલ્લસ મગાઓ છુટે
 છુટે જીવનની દોરી આશા છતાં ન છુટે—

બાળક મટી યુવાની આવે ભલે દીવાની
 તન ધન મળે તરૂણી આશા છતાં ન છુટે—
 આવે પછી બુઢાપો ઘોળા થતાં નીમાળા
 રહે બાકી લાઠી લાળા આશા છતાં ન છુટે
 પડી જાય દેહ પાપી મરી જાય મન કદાપી
 મળી જાય માટીમાં સહુ આશા છતાં ન છુટે—

પનીયારીઓ—

૧૨

હાં સજની મારી નીરમળ પાણીડાં રૂડાં ભરીએ
 કાંચનના ઘટને શીર પર ધરીએ—
 સરવર જળમાં રહી માછલીઓ જેમ પરસ્પર ઘેલ કરે
 તેમ ઉછળતાં રહ્ય આપણાં રસમાં રેલમછેલ કરે—
 જળમાં સારસ ભયું સુધારસ ઉપર અલીગણ ગાન કરે
 તેમ ખીલેલી યોવન કળી તું પ્રીતે પ્રીતમ પાન કરે—
 હું નીકળી જ્યાં પાણી ભરવા પીટયા ખળ પાછળ ફરતા
 નખરેથી જો નજર કરે તો હાય હાય કરી મરતા—
 બની ઠની પનઘટ પર આવું ઘટમાં શું લઈ જાઉં
 પાણી પાણી કરી કંઈક પુરૂપના રહ્ય ભરીને લાવું—

કપુરી—

૧૩

રાજ સમીસાંજના પધારજોરે સામી સડક પર ખંજલો
 મીઠા મહેમાન આજ આવજોરે— સામી.
 પ્રીતી સરવરની પાળે પાતળીયા

અમીરસ પીળે પીવરાવળેરે— સાગી.

કાયાને ક્યારડે ખડેકે કરતુરી

હોરખડાં હુટળે હુટાવળેરે— સાગી.

ચેત્રકાર—

૧૪

કુધારે હીંદવાસીના રહયનો ગર્વ ગાળ્યો છે
 જળકતા હીંદ ગૌરવનો કુધારે દાટ વાળ્યો છે
 અસલ અજાની માખાપો મહત્તા આખરૂં માટે
 સુતાના શત્રુઓ થઈને ગ્રહે પૈસા સુતા માટે
 વિચાર્યા વીણ રહ્ય વચને મરી મીથ્યા ગુમાનીમાં
 જડી જે સંતતી લગ્ને ગુરે તે જીંદગાનીમાં—
 ગયા તે બ્રહ્મચર્યોને પ્રીતી લગ્નો ગયાં ન્યાંથી
 પ્રભ તે વીર શું પાકે પછી ઉદ્ધાર તે ક્યાંથી

ટોચો.

અંક ૨ નો.

વારાંજના—

૧૫

જાયોરી વસંત જગ કાનનમેં
 કાનનમેં રસ આન રમે
 જોર મધુમે મનોજ મનાવત
 જોખન ઝોર તરંગ દીખાવત
 ચાહત પીયુ મીલન મનમેં

કપુરી--

૧૬

પીટયા મરજો માને ખાપ જોયું કજોડહુરે—જોયું
 મુવા મોટા ઘરમાં આપ જોયું કજોડહુરે—જોયું
 રંગ ન જોયો ઢંગ ન જોયો જોયું ન રૂપ કરૂપ
 કાળ મીઠને આપી કપુરી કરમે લખીયો કુપ—
 મને વળગાડયું એ પાપ જોયું કજોડહુરે—જોયું
 મુકયો કાળજડા પર કાપ જોયું કજોડહુરે—જોયું

જીવાઈ—

૧૭

બની છું નખરાળી હું નાર
 જુઓ કેવી લટકાળી કેવી ચટકાળી વળી ખટકાળી
 માડુ લમર કટાર વાહવાહ— બની છું

રાજને ચકડોળે ચઢાવું હીરા મોતીના હાર પડાવું
માથે પછેડી ઓઢી રોશે કપુરી બદલે જીભ ઝેશે
હાયહાય હું કેઇનું હાંભળનાર નથી
કરૂ હરામી કેરી હાર—

અહલ્યાખાંડ—

૧૮

આપત્તી આવે લાખ પણ જે ધર્મ નહી તજનાર
ધર્મ નહી તજનાર નર તે યશ અવિચળ વરનાર
કુંદન પર જેમ પડે હથોડા તેમજ શુદ્ધ થનાર
દુઃખ હથોડે થયું શ્યામ તે પિત્તળ તુચ્છ અસાર—
અપકારોપર તરૂ જળ ભુમી કરે સદા ઉપકાર
જો ઉપકાર ભુલે જન રાની તે નરને ધીક્કાર—

માલેરાવ-જીભાંઈ—

૧૯

તું છોડ શરમાળી શામા માન મધુરી માન
માન મધુરી માન ખસ જન કરૂ કુરખાન—
મને જાવા દ્યોને આઘા રોને કામજુગારા કાન
કામજુગારા કાન તમે કેમ ભુલ્યા છો જાન.
કામજુ તું કરનાર કપુરી અંતર વૃથા વલોવે
હું જોરૂ છું મોટા ઘરનું શરમાજી છું હોવે
હોવે તજી તું આપ હઠીલી અધરામૃતનું પાન (૨૧)

અહંદ્યાખાંધ--

૨૦

કરસુત સંજન જનનો સંગ
 જેની સંગત પાપ હટાવે લાવે નીર્મળ રંગ
 સ્વાતી જળનું જેર બને જે ગ્રહે ધ્રુવ ભોરંગ
 કરે માછલી તેજ નીરનું મોતી ભુષણ અંગ
 તેથી કર સત્સંગ તણ દે સહુ દુર્જનના ઠંગ
 લોહાને કુંદન કતાર કર સ્પર્શ મળી સત્સંગ

તારા-સખીઓ--

૨૧

(ગરબો)

વીજળી ઝળુકે આજ વાદળી આકાશ ચઢી
 ગાજે સખી ગગન ઘોર મોર કરે ટહુકા મીઠા
 વિયોગી રમીક નાર વાદે બુએ જરૂએ ચઢી--
 આશાડી વાદળીને પુછે સખી પંચે મારા કંથ દીઠા
 બોલે પીયુ પીયુ જેર કરી વનઘોરમાં શોર કરેરે પચૈયા
 મેઘનુ નીરને શીત સમીર કરે મયુરી નૃતતાત્ત ચઢયા
 પૂછી વાદળીને વીરહાબળથી બળતી વળતી બુએ

બહાવરી બાળા

જેઠ સખી પરીરંભણ પામતી જાગતી અંદર જોળન જવાળા
 વાટ જોતી થાકીને પીયુ નાવીયા
 રાત જાગી પોઢે પરભાતરે ત્યાં
 આવે નાવલીયો નાદમાં

સ્વપ્નમાં કેલી રહી રસ રેલી ત્યાં ઘેલી થકી

ઘનશ્યામ રીસાયા

એક નીમેષ વિષે હૃષીકેશજ કુંજનીકુંજ મહી લપટાયા
ગોતી રહી લળી ભેતી રહી કહી કૃષ્ણ મનોહર આહીર જાયા
અંતર્યામીએ સાદ સુણી સહુણી સમીપે પ્રગટયા જગરાયા

આંખે આંખડી મળીરે જામર પાંખડી મળીરે

પ્રભુ આવ્યા કે પ્રભાત કહી ભેટી ભલી ભાત

તારા-સખીઓ--

૨૨

ચાલો આજે અત્તંગ રંગ ધારીરે

પ્રેમ જુલો જુલો રસ વારી

કામ જંગે મદન મદ વારીરે

રંગ રેલો મંદીરીયે પધારીરે

લોચન રસીક શ્યામ

પ્રીતમ તમ પ્રેમ ધામ

અમૃત રસના વિહારીરે

પતી સેવામાં પ્રીતી તમારીરે--

માલેશવ--

૨૩

લાલીલી દીલભર ખુશકર પ્રીયકર ચીતહર શાણી

૧

હેવે છોડ આજા

તારા--ભયોજી નીશદીન હરદમ છલખલ ભરપુર

ભોયા સહુ છંદ તમારા

લોળીને નવ ભરમાવો ચતુરાઈ બહુ ન ચલાવો
 રે ઓ સુખકર સુંદર પરવશ પ્રીયતમ જાઓ ન્યારા
 જનોનો ધર્મ છે જીંદગી નીતીથી જાળે

માલે—નારીનો ધર્મ છે કે નાથની આજ્ઞાને પાળે

તારા—કુસુમ પ્રકુલ કરે ચંદ્ર તો તેને કહે છે

માલે—સરીતા સીંધુને સદા અનુસરી રહે છે

તારા—જીઠી પ્રીતી ન બતાવો પરલોગી ભભરા જાઓ

રે ઓ નરવર નટબટ નટવર સમ શીરતાજ ભારા

જીભાઈ— ૨૪

જેઠને વિચારી સંગ કીજીએ મનડું મળતાથી મળીએ

હુંસલે બાવળ માળો નાંખીયો જાણ્યું ચંદન હોસે

આચીતો પવન ઝડોળશે કાયા કાંટે વીધાશે. જેઠને

આરસી સરીખા નર ઉજળા દેખાંતા નર રૂડા

જીજીને બોધ એ આપતા પોતે મનડાના કુડા. જેઠને

હુંસલે ઉંદરની દયા ગળી ઉંદર પાંખમાં લીધો

ટાઠ ગઈને ગુણ વીસર્યો હુંસો પાંખો વીણુ કીધો. જેઠને

જીભાઈ-કપુરી— ૨૫

પટેલજી પુને જઈને પાઠ ભણીને પોર

જેંદલા આવજો અલખેલા

દયો રામ રામ રામ

પટલાણી ઘર ખેતરને માળની સંભાળ
 લેજો આવશું ઘર બહેલા.
 ખીજ વાવેતર કરવું કેવું
 ખાતર કેવું દેવું
 પુને જઈને સઉથી પહેલું
 એવું શીખી લેવું.—હ્યો રામ રામ રામ

કપુરી—

૨૬

આવશે આવશે આવશે મારા મોંઘા મહેમાન આજ આવશે
 અંતરની પાંખડી ખીલાવશેરે મારાં લોચનીયાં આજે લોભાવશે
 વીદ્યા વાવેતર ખેતરની શીખી હઠડાને આજે
 હરખાવશેરે મારો પાતળીયો પુનેથી આવશે.

જલાઈ-કપુરી—

૨૭

લોચનીયે લાગ્યો નેડો નાવલીયા
 મોહન મન હરખાવા દ્યો
 ભુખી છું ભાવે મને પ્રીતીનાં વેણુલાં
 ખાજાં ઘેબર મને ખાવા દ્યો

જાણી

કપુરી ડોમળ કાયા
 જાણું મારા મનની માયા
 જોળન જળમાં નાવા દયો.

જાહેર ખબર.

અમારી કંપનીનાં નીચલાં નાટકોનાં ગાયનોની ચોપડીઓ
જ્યાં અમારો મુકામ હશે ત્યાંથી નીચલી કીમતે શકડેથી
અથવા વેલ્યુએબલ પાસલથી મંગાવ્યાથી મળશે.

ચોપડીનું નામ.	કિંમત.	ચોપડીનું નામ.	કિંમત.
વીર-અજીત ...	૦-૪-૦	ન્યાયસીધુ ..	૦-૪-૦
જયાકુમારી...	૦-૪-૦	ધર્મજ્ઞેશ	૦-૪-૦
અહલ્યાબાઈ ...	૦-૪-૦	સતી સનિતા ..	૦-૪-૦
સીદ્ધ સત્યેન્દ્ર ...	૦-૪-૦	ગંગાવરંગ	૦-૪-૦
ચંદ્રગુપ્ત ..	૦-૪-૦	ભારતવીર ...	૦-૪-૦
વીર-કેસરી...	૦-૪-૦	વીર-રમણી	૦-૪-૦
સ્વયંવર ...	૦-૪-૦	મેઘ મંદરા	૦-૪-૦
બાહુવાહન...	૦-૪-૦	યોગમાયા	૦-૪-૦
આત્મબળ...	૦-૪-૦	મહાત્મા તુલસીદાસ	૦-૪-૦
સમ્રાટ અશોક ..	૦-૪-૦	કુવન નૌકા ..	૦-૪-૦

ખચુભાઈ શીવપ્રસાદ

માલેક

શ્રી આર્યોદિય નાટક સમાજ.

